

Moduler om språk-, läs och skrivutveckling

Skolverket

Varför ett Läslyft – och för vem?

- Modulerna om språk-, läs och skrivutveckling är framtagna inom Läslyftet
- Regeringsuppdrag om fortbildning i läs- och skrivutveckling 2013
- Syftet är att förbättra elevernas läsförståelse och skrivförmåga
- God läs- och skrivförmåga är avgörande för elevernas möjligheter i livet
- Inte bara för lärare i ämnet svenska

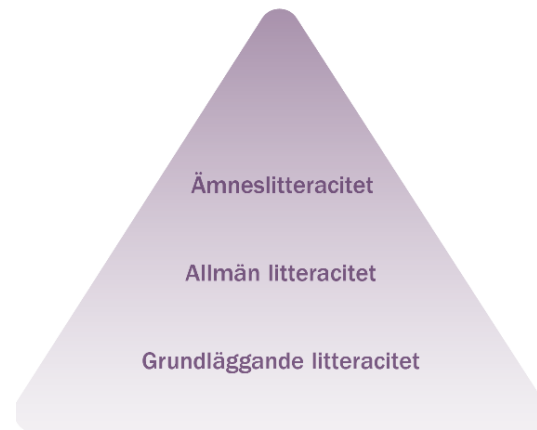
Litteracitet

”Litteracitet är förmågan att förstå, använda och reflektera över skriftliga texter för att kunna uppnå sina mål, utveckla sin kunskap och sin potential, samt för att kunna delta fullt ut i samhället.” (PISA)

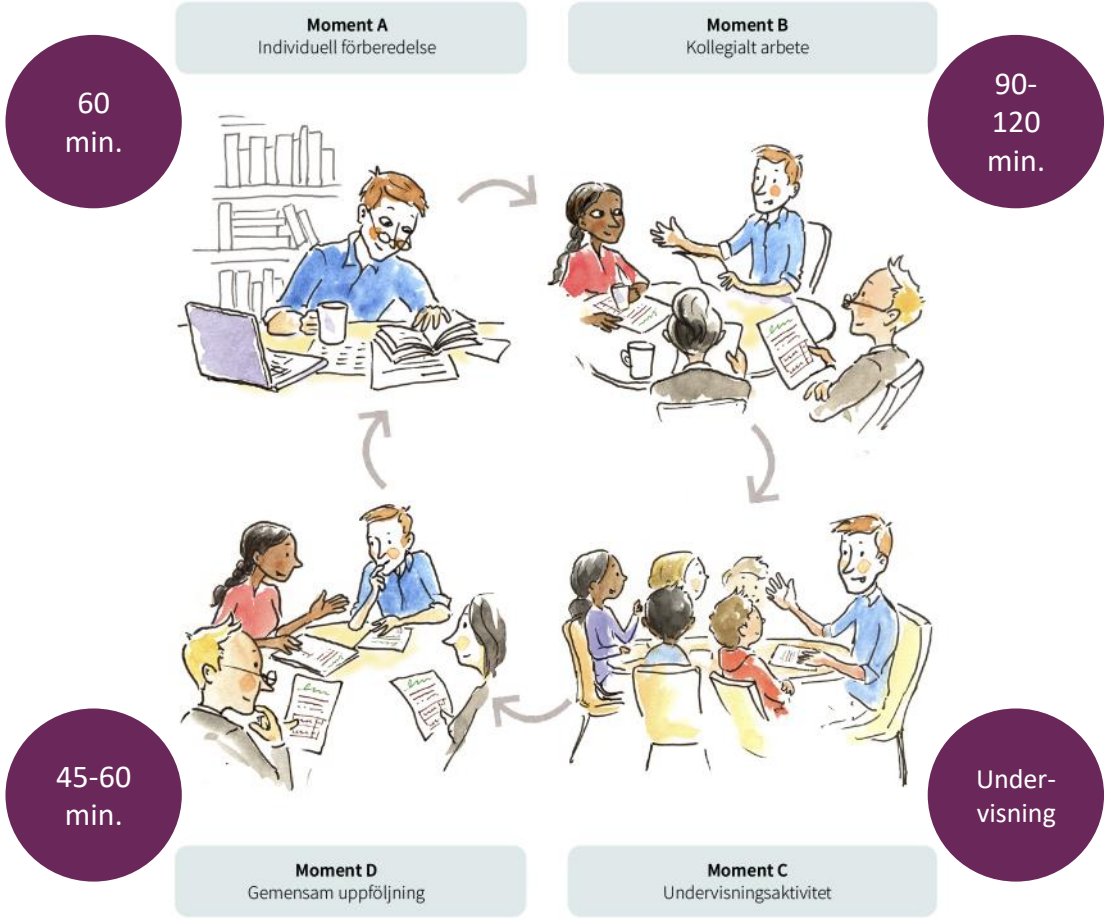

Litteracitet i olika ämnen

- Läsande och skrivande ser olika ut i olika ämnen
- För ämneslitteracitet krävs en ämnesspecialist
- Lärare i alla ämnen behöver arbeta med språket med fokus på hur det används i just det ämnet.

Modell för ökad specialisering vid utveckling av litteracitet (Axelsson efter Shanahan & Shanahan, 2008:44)

Tiden i moment A-D när man arbetar med språk-, läs och skrivutveckling

Moment A: Det räcker oftast med 60 minuter för att ta del av artiklar och filmer i moment A. Artiklarna och filmerna är framtagna för att man ska kunna ta sig igenom dem på en timme, men det finns förstås individuella skillnader och som handledare kan man gärna fundera över om någon i gruppen behöver stöttning.

Moment B är svårare att hinna med, då grupperna både ska **diskutera** och **planera** en undervisningsaktivitet. Det framförallt när det kommer till planeringen som det kan bli tajt med tiden. Det är lätt att fastna i intensiva diskussioner och inte riktigt hinna med. Här behöver man som handledare styra så att den viktiga planeringen hinns med. De flesta grupper behöver 120 minuter.

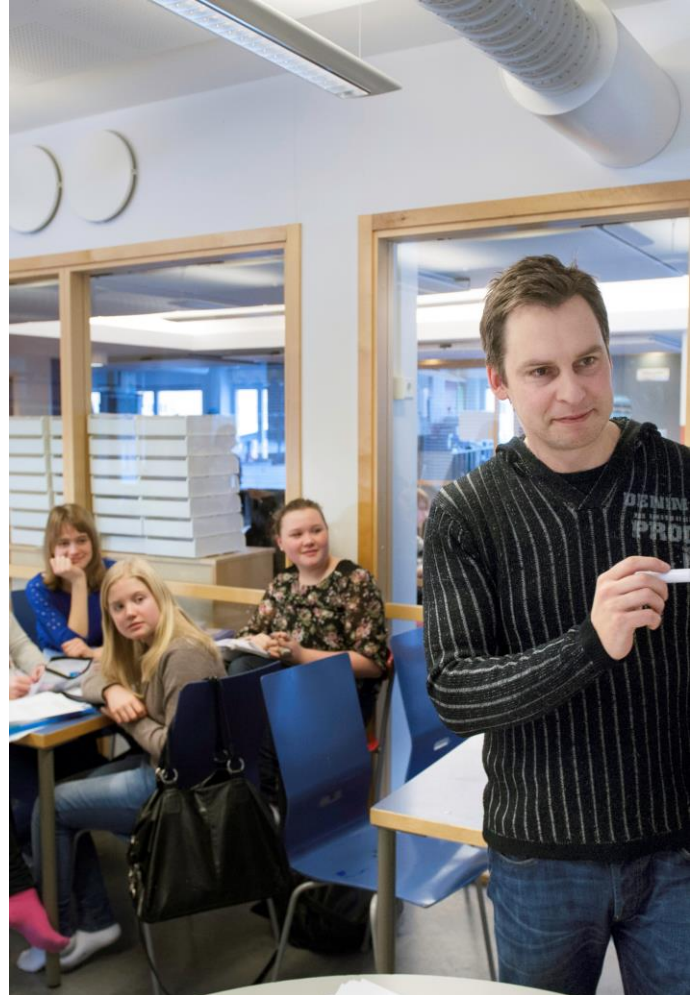
Moment C sker i den ordinarie undervisningen. Det är viktigt att lärare i andra ämnen än svenska och sva känner att det som prövas i undervisningen är relevant för deras ämnen. Den undervisningsaktivitet som finns i modulerna är därför bara ett förslag som kan anpassas. Det går också att planera en egen aktivitet utifrån modulartikeln. Handledaren behöver lyfta detta och tala om

undervisningsaktiviteten som något som kan planeras så att den känns angelägen för alla ämnen.

Moment D fungerar väl att hinna på den angivna tiden, men det kan vara lätt att hamna i referat av vad man gjorde i undervisningen och inte hinna med en djupare diskussion.

Att pröva forskning i praktiken

- Ta makten över innehållet i modulartikeln
- Låt lärarnas egna analyser ta stor plats
- Koppla till era egna klassrum
- Vad händer med just era elever?

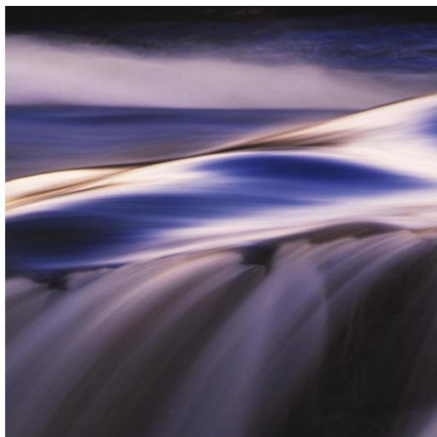

Tempo och prioritering

- Högt tempo ger fördelar, men kan också upplevas stressande.
- Prioritera! Låt språk-, läs- och skrivutveckling stå i fokus medan ni arbetar med modulerna.
- För ämneslärare är kopplingen till den egna undervisningen viktig.
- Undervisningsaktivitet ska inte ses som en extra uppgift utan integreras i den ordinarie undervisningen.
- Viktigt med ett genomtänkt schema för de kollegiala träffarna som passar den egna verksamheten.

Vad vet vi om Läslyftet?

Utvärdering av Läslyftet

Delrapport 1: De första 13 modulerna

Astrid Roe och Michael Tengberg

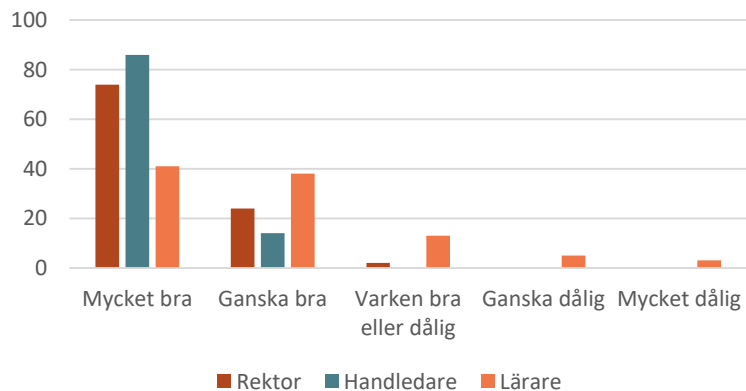

Umeå Centre for Evaluation Research
Evaluation Report, June 2016

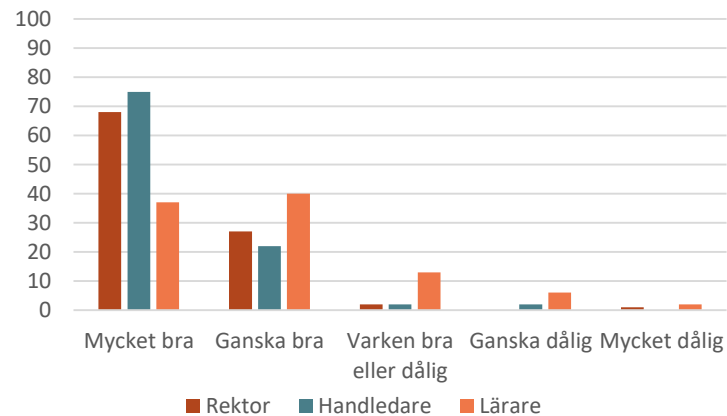
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/kompetensutveckling/laslyftet-i-skolan>

Vad anser du sammantaget om Läslyftet?

Grundskola och motsvarande skolformer

Gymnasieskola och gymnasiesärskola

Grundskolan

- Insikt om att alla lärare behöver arbeta med elevernas språkutveckling.
- Ökad medvetenhet om att inte lämna eleverna ensamma med texter
- Insikt i att lärare bör välja arbetssätt som utmanar eleverna
- Lärarna har uppgett att eleverna:
 - blivit mer intresserade av att läsa,
 - blivit mer benägna att fråga,
 - uppvisar ett större ordförråd och
 - inte är rädda för att använda ämnesspråket.

Gymnasieskolan

- En majoritet ansåg att Läslyftet var en bra fortbildning där särskilt det kollegiala lärandet var uppskattat.
- Flera lärare angav att de kände sig stärkta i sina lärarroller.
- Lärarna uppgav att de blivit bättre på att
 - prioritera förarbetet inför texter,
 - planera för hur de ska utveckla elevernas läsförståelse, ordförståelse och kunskap om olika texttyper och
 - undervisa i och om ämnesspråk, fackspråk och yrkesspråk.

Läslyftet handlade inte bara om svenskan. Det var nog den viktigaste insikten för alla. I min egen undervisning skulle jag aldrig mer kunna förmå mig att bara slänga ut en text till eleverna och säga: Läs och sammanfatta. Det finns inte på kartan att jag skulle göra så efter det här.

(Handledare)

Jag var tagen på sängen med hur bra det var. NO-lärare är av tradition inte så medvetna om språket, det är mer lära utantill och plugga till provet. (...) Jag brukar säga att Läslyftet är krut. Det gör det roligt att jobba i skolan.

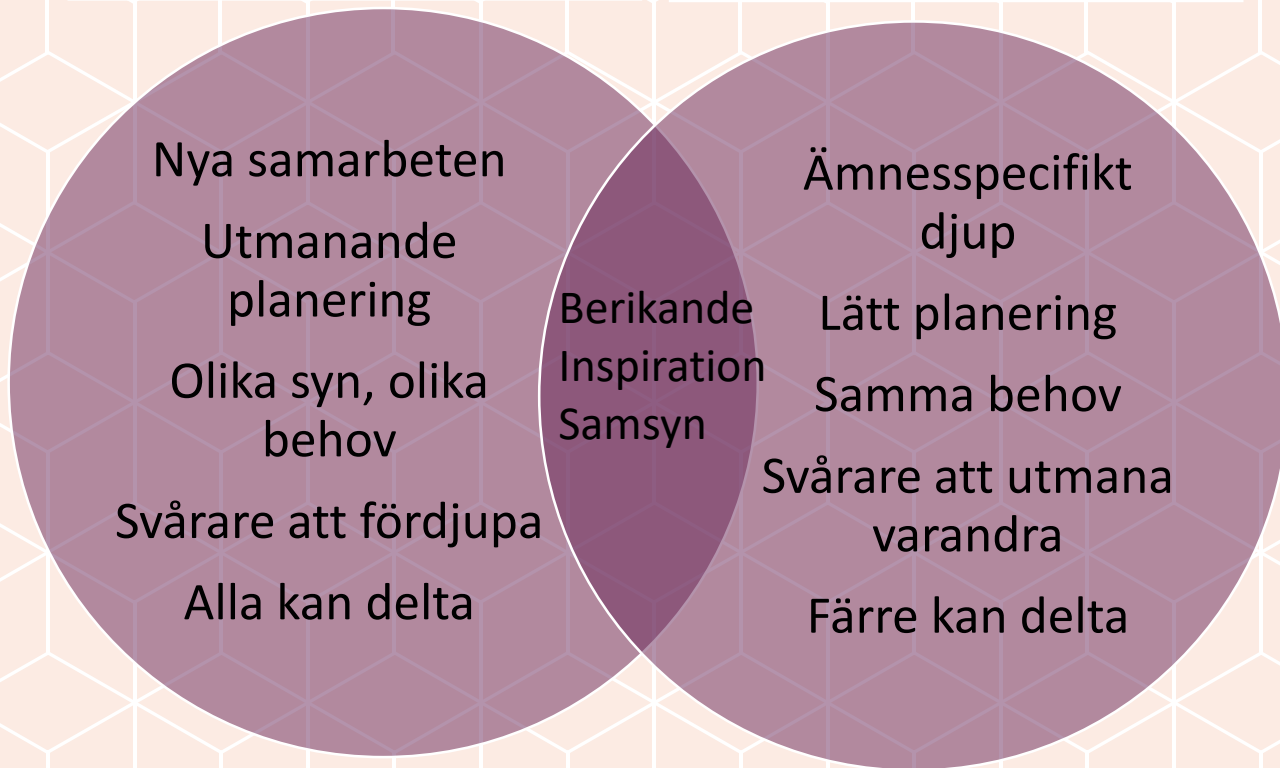
(NO-lärare åk 7-9)

Du måste testa nya saker och göra förändringar. Från tidigare skolutvecklingar har du ju sett att det kan vara mycket klokt snack men om du inte prövar och gör något i undervisningen då får du ingen förändring heller. Du måste göra något annorlunda och fundera kring vad du gör och varför du gör som du gör.

(Rektor)

Grupp med lärare i olika ämnen

Grupp med lärare i samma ämne

Skolverket

Tidig skrivundervisning

Förskoleklass-åk 3

Primär målgrupp: Lärare i svenska och svenska som andraspråk och förskollärare

Innehåll: Modulen ger kunskap om och didaktiska redskap för att arbeta med bland annat skrivprocesser, stavning och textanalys.

Exempel på undervisningsaktiviteter:

- Återge händelseförlopp genom bild/teckning
- Arbeta med modelltext
- Bygga ut nominalfraser

Stimulera läsinträske

Förskoleklass-Åk 9

Primär målgrupp: Förskollärare, lärare i alla ämnen F-åk 6 och lärare i svenska och svenska som andraspråk åk 7-9 samt skolbibliotekarier

- Innehåll: Modulen presenterar idéer och verktyg för att utveckla skolans läskultur.
- Exempel på undervisningsaktiviteter:
- Inventera och förbättra läsmiljön
 - Synliggöra läsande förebilder
 - Bearbeta text genom drama och bild

Samtal om text

Åk 1-9

Primär målgrupp: Lärare i textrika ämnen och skolbibliotekarier

Innehåll: Modulen visar hur strukturerade text-samtal kan stötta elevers läsförståelse i alla ämnen.

- Exempel på undervisningsaktiviteter:
- Tänka högt vid läsning
 - Genomföra eftertänksam dialog
 - Samtala om elevers egna texter

Tolka och skriva text

Åk 1-9

Primär målgrupp: Lärare i textrika ämnen

Innehåll: Modulen presenterar verktyg för att utveckla förståelsen för olika texters språkliga drag. Undervisning av nyantända och andra elever som lär på ett andraspråk ges extra belysning.

Exempel på undervisningsaktiviteter:

- Samtala om vad läskompetens innebär
- Få syn på hur man skapar sammanhang i text
- Analysera samspelet mellan text och bild

Muntlig kommunikation

Förskoleklass-Åk 9

Primär målgrupp: Lärare och förskollärare

Innehåll: Modulen visar hur lärare i alla ämnen, från bild till teknik, kan arbeta för att stärka både ämneskunskaper och muntligt språk. Den ger exempel på hur man kan variera kommunikativa förhållningssätt och planera olika muntliga moment.

Exempel på undervisningsaktiviteter:

- Observera språkutvecklande lärmiljöer
- Prova blixtpresentation
- Samtala i samband med praktiska aktiviteter

Strukturerad läs- och skrivundervisning

Grundskola Åk 1-9

Primär målgrupp: Lärare

Innehåll: Modulen behandlar olika modeller för strukturerad textsamtal och skrivutvecklande arbetssätt.

Exempel på undervisningsaktiviteter:

- Genomföra bokpresentationer
- Arbeta med delat läsande
- Använda lässtrategier vid textsamtal

Tematiska arbetsätt och digitala verktyg

Grundskola Åk 1-9

Primär målgrupp: Lärare

Innehåll: Modulen visar hur lärare genom kommunikationsstöd och olika arbetsformer kan stötta elever i deras läs- och skrivutveckling.

Exempel på undervisningsaktiviteter:

- Använda musik och drama som uttrycksmedel
- Prova ljudsymtes och helordsigenkänning
- Använda bilder och symboler

Tvåspråkig undervisning - teckenspråk och svenska

Specialskola Åk 1-10

Primär målgrupp: Lärare

Innehåll: Modulen belyser den tvåspråkiga undervisningens potential i arbetet med elever som har dövhet eller hörselnedsättning. Den handlar bland annat om interaktion, ämnesspråk och arbetet med både teckenspråkig text och skriven svenska.

Exempel på undervisningsaktiviteter:

- Prova utforskande samtal
- Kombinera teckenspråk, skrift, bild och form
- Arbeta med kommunikationens roll i bedömning

**Kontakta oss gärna med
frågor om modulerna!**

laslyftet@skolverket.se

Skolverket